2. Надутенко М. В. Віртуалізовані лексикографічні системи та їх застосування у прикладній лінгвістиці : автореф. дис. ... канд. техн. наук : 10.02.21 / М. В. Надутенко. – К., 2016. – 22 с.

3. Надутенко М. В. Ойконімія Дніпропетровщини : дис. … канд. філол. наук: 10.02.01 – укр. мова. – Х., 2015. − 200 с.

4. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір : Довідкова база даних адміністративних одиниць «NAMES». – Реєстраційний номер 40455, від 13.10.2011 р.− К, 2011.

5. Термінологічний українсько-російсько-англійський словник-довідник зі зварювання: Науково-технічна термінологія / укладачі: В. А. Широков, О. А. Мазур, О. К. Маковецька та ін. – [Електрон. опт. диск (DVD-ROM)] – К., 2013.

6. Широков В. А. Елементи лексикографії : монографія / В. А. Широков. – К. : Довіра, 2005. – 304 с.

7. Широков В. А. Комп'ютерна лексикографія / В. А. Широков. – К. : Наук. думка, 2011. – 356 с.

8. Широков В. А. Корпусна лінгвістика : монографія / В. А. Широков, О. В. Бугаков, Т. О. Грязнухіна та ін. – К. : Довіра, 2005. – 472 с.

9. Широков В. А. Лінгвістичні та технологічні основи тлумачної лексикографії / В. А. Широков, В. М. Білоноженко, О. В. Бугаков та ін. – К. : Довіра, 2010. – 295. с.

10. Широков В. А. Феноменологія лексикографічних систем : монографія / В. А. Широков. – К. : Наукова думка, 2004. – 327 с.

11. Широков В. А. Українсько-російський, Російсько-український словник із зварювання / В. А. Широков, О. Г. Рабулець, В. В. Чумак та ін. – К. : Довіра, 2008. – [Електрон. опт. диск (DVD-ROM)].

Широков В. А., Надутенко М. В. Создание Виртуальной ономастической лаборатории «Ойконіми Дніпропетровщини» на базе платформы UNILEX.

Аннотация

В статье обоснована необходимость использования компьютерных технологий в исследованиях онимного материала, представлено новый метод исследования названий населенных пунктов Днепропетровщины с использованием сертифицированного программного продукта «Справочная база данных административных единиц «NAMES», представлено интерфейс и возможности базы данных, обоснована необходимость создания и перспективы использования виртуальной ономастической лаборатории «Ойконимия Днепропетровщины» на базе платформы UNILEX.

***Ключевые слова**: ойконим, база данных, виртуальная лингвистическая лаборатория, ономастические методы исследования, инновация.*

Shyrokov V. A., Nadutenko M. V. Development of the Virtual onomastic laboratory «Oikonyms of Dnipropetrovsk Region» on the basis of the platform UNILEX.

Summary

The article substantiates the necessity of using computer technologies in studies of onom material, presents a new method for studying the names of settlements in the Dnepropetrovsk region using the certified software product «Reference base of administrative units «NAMES», presents the interface and database capabilities, substantiates the need for creating and using virtual onomastic Laboratory «Oikonyms of Dnipropetrovsk Region» on the basis of the platform UNILEX. The database will allow the further comprehensive study of the oikonyms on the fundamentally new level. The further research will allow to develop a model of oikonym system. This model will show the development of Dnipropetrovsk oikonym system through time and space.

***Key words**: oikonym, database, virtual lexicographical laboratory, onomastic research methods, innovation.*

УДК 811.161.2:81'373.2

Шуневич Б. І.,
доктор педагогічних наук, професор,
директор Навчально-наукового інституту психології та соціального захисту
Львівського державного університету безпеки життєдіяльності
E-mail: bshunev@ukr.net

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ІНІЦІАЛЬНИХ АБРЕВІАТУР І СКОРОЧЕНЬ АНГЛОМОВНИХ ТЕРМІНОСИСТЕМ

У статті проведено порівняльний аналіз ініціальних абревіатур і скорочень із метою виявити їхні види й тенденцій розвитку в англомовних терміносистемах.У процесі дослідження виявлено співвідношення найбільш і найменш активних видів традиційних ініціальних абревіатур і скорочень та їхнє поєднання у нормалізованих терміносистемах, а також описано різновиди цих лексичних одиниць у новій терміносистемі з дистанційного навчання.

***Ключові слова**:ініціальні абревіатури, скорочення, нетрадиційні, фразові, комбіновані абревіатури.*

Дослідженням абревіатур і скорочень фахових текстів займаються багато науковців в Україні та за кордоном. Викладачі кафедри технічного перекладу (ТП) Львівського державного університету безпеки життєдіяльності (ЛДУ БЖД) також роблять свій внесок у цю важливу ділянку досліджень [1–7].

Мета статті – провести порівняльний аналіз ініціальних абревіатур і скорочень на матеріалі термінів із пожежної безпеки, автомобільного транспорту, патентних описів, психології, робототехніки та дистанційного навчання для виявлення їхньої структури й тенденцій розвитку у нормалізованих і нових терміносистемах (ТС).

Матеріалом для проведення такого аналізу є дисертаційнаробота [7], методичні рекомендації [3; 4], статті [2; 5] і тези доповідей [1; 6], які стосуються абревіатур і скорочень цих шести терміносистем.

Згадана вище дисертація [7] виконана на основі «Англійсько-українського словника з робототехніки» обсягом близько 12 000 лексичних одиниць (л.о.); методичні рекомендації в двох частинах [3; 4] є скороченим варіантом опису проведених досліджень стосовно абревіатур і скорочень, виявлених у шести терміносистемах; призначені для детального вивчення в процесі викладання дисциплін «Вступ до галузевого перекладу», «Письмовий переклад військової та науково-технічної літератури» студентами кафедри ТП ЛДУ БЖД можуть бути рекомендованими для використання студентами споріднених кафедр інших вищих навчальних закладів України; у статтях і тезах проведено аналіз ініціальних абревіатур і скорочень на основі двох закордонних словників із пожежної безпеки [2], «Англійсько-українського словника термінів з автомобільного транспорту» [5] обсягом понад 9 000 л. о., «Англійсько-українського словника патентних термінів» обсягом 8 000 л. о. [1], підготовлених до видання викладачами кафедри технічного перекладу нашого університету.

У процесі дослідження виявлено, що в терміносистемах, крім загальнотехнічних, загальнонаукових, спеціальних і вузькоспеціальних термінів, використовуються ініціальні абревіатури, утворені від однослівних, дво- і більше компонентних термінів, ергонімів (назв навчальних закладів, організацій, компаній), документів, одиниць виміру, скорочення від цих термінів, а також поєднання ініціальних абревіатур зі скороченнями або словами. Терміни дистанційного навчання (ДН) поки що досліджені нами на рівні специфічних для цієї терміносистеми нетрадиційних або нестандартних, фразових і комбінованих абревіатур, тому інформація про них не включена в Табл. 1, а подана окремо.

Таблиця 1

Кількісний і якісний склад абревіатур і скорочень п’яти терміносистем

№ п/п	Назва / вид абревіатури, скорочення	ПБ	АТ	ПО	ПС	РТ
1.	Ініціальні абревіатури	**212**	**299**	**130**	**149**	**68**
	1 літера	-	12	11	19	-
	2 літери	14	123	36	64	13
	3 літери	117	123	41	52	38
	4 літери	54	39	28	14	9
	5 літер	21	2	14	-	5
	6 літер	5	-	-	-	1
	7 літер	-	-	-	-	2
	8 літер	1	-	-	-	-
2.	Скорочення	**2**	**154**	**122**	**22**	**4**
3.	Поєднання абревіатур і скорочень	-	-	**1**	**8**	**6**
	Всього	**214**	**453**	**253**	**179**	**79**

Примітка: ПБ – пожежна безпека, АТ – автомобільний транспорт, ПО – патентні описи, ПС – психологія, РТ – робототехніка.

Із Табл. 1 видно, що кількість **ініціальних абревіатур** значно відрізняється (ПБ, АТ, ПС, РТ) або приблизно однакова (ПО) з кількістю **скорочень** у п’яти згаданих вище терміносистемах, а кількість лексичних одиниць, у яких **поєднуються абревіатури і скорочення**, незначна і використовується в трьох (ПО, ПС і РТ) досліджуваних терміносистемах.

Серед ініціальних абревіатур у всіх терміносистемах переважають дво-чотирилітерні абревіатури, менше або відсутні – однолітерні та найменше або відсутні п'яти- і більше літерних абревіатур. Найбільше скорочень термінів використовується в двох терміносистемах (АТ, ПО), а значно менше їх у трьох інших терміносистемах (ПБ, ПС, РТ).

Співвідношення дво-, три- і чотирилітерних ініціальних абревіатур значно відрізняється в кожній із досліджуваних нами п'яти терміносистем від найбільшої кількості до найменшої, наприклад, 3-літерні → 4-літерні → 2-літерні (ПТ), 2 = 3 → 4 (АТ), 3 → 2 → 4 (ПО), 2 → 3 → 4 (ПС), 3 → 2 → 4 (РТ). Тобто однакове співвідношення 3 → 2 → 4 термінів використовується лише у двох терміносистемах (ПО, РТ), подібне – між двома ТС (АТ, ПС) і зовсім відрізняється від попередніх в одній ТС (ПТ).

Розглянемо детальніше способи утворення ініціальних абревіатур і скорочень.

У більшості випадків кількість літер в абревіатурі відповідає кількості слів, виражених основними частинами мови в однослівних, дво- і більше компонентних термінах. Наприклад, *FA, Fire Alarm – пожежна тривога* (ПБ); *SFC, specific fuel consumption – питома витрата палива* (АТ).

У деяких випадках ініціальні абревіатури утворюються за допомогою службових слів (прийменників, сполучників, артиклів), наприклад, *dof, degree of freedom – ступінь свободи* (ДН); *HUD (heads up display) – індикація на лобовому склі (кабіни екіпажу) (ПБ).*

У багатьох абревіатурах службові слова пропущені, наприклад, *c. g., center of gravity – центр ваги* (РТ)*, RPE,rate of perceived exertion – рівень отриманої напруги* (ПБ).

Слід зазначити, що серед ініціальних абревіатур і скорочень спостерігається **омонімія**, що викликає труднощі в правильному їх тлумаченні. Наприклад: *IR, industrial robot – промисловий робот; intelligent robot – інтелектуальний робот, інтелектний робот*.

У лексичній одиниці *IRb, industrial robot* з метою полегшення пошуку розшифрування значень абревіатури *IR* додана приголосна b, друга приголосна в терміні *robot*, тобто маємо поєднання ініціальної абревіатури від терміна *industrial* і скорочення від терміна *robot*. Ці дві лексичні одиниці *IR та IRb* (РТ) є **синонімами**. До синонімів також належатьоднолітерна абревіатура*f (foot) – фут* і скорочення від першої і останньої приголосних літер *ft (foot) – фут, які* утворені від одиниці виміру.

Абревіатури часто погано узгоджуються з лексичною системою мови, не відповідають звичним моделям, незручні для вимови. Під тиском системи мови деякі абревіатури стають буквено-звуковими, які називаються **акронімами**, наприклад, *HELP, Highway Emergency Locating Plan – система допомоги при дорожніх пригодах за радіо викликом, зробленим водієм по каналу спеціального зв'язку* (АТ). Дослідження також показало, що не обов'язково всі компоненти терміна входять в акронім, наприклад, *PUMA, programmable universal manipulator for assembly – програмований універсальний маніпулятор для збирання (конструкцій з деталей)* (РТ). У такому вигляді вони вимовляються як звичайні слова help, puma. І, навпаки, прийменники й артиклі часто стають складовою частиною акроніма. Тенденція до утворення акронімів спостерігається у всіх описаних у цій статті терміносистемах.

Багато абревіатур утворені від назв організацій та їхніх підрозділів, центрів, назв документів, наприклад, NACC, National Automobile Chamber of Commerce – Національна автомобільна торгова палата (АТ), FCDA, Federal Civil Defense Administration – Федеральне управління цивільного захисту (ПБ).

Як видно з Табл. 1, порівняно з іншими у двох терміносистемах (АТ, ПО) особливо активно використовуються скорочення від термінів. Скороченнями можуть бути перші дві-три літери терміна, наприклад, *al (aluminium) – алюміній; алюмінієвий, atm (atmosphere) – атмосфера*, або дві-чотири приголосні терміна, наприклад, *lm (limit) – межа, fwd (forward) – передній, Stlr (semitrailer) – напівпричіп*, або приголосні і голосні, наприклад, *Hwy (highway) – автомобільна дорога; автомагістраль; шосе; автострада; дорога загального користування*.

Скорочення терміна *sec. Red. (seconds Redwood) – секунди по Редвуду* (АТ) утворилося за допомогою усічення двох слів: *seconds – секунди і Redwood – Редвуд.* Подібні скорочення виявлені в пожежно-технічній термінології, наприклад, *OPSEC (operational security) – операційна безпека, INFOSEC (information security) – інформаційна безпека* та в інших терміносистемах.

Ще одним варіантом скорочень є загальноприйняте їх написання за кордоном, наприклад: *No (number) – номер, oz (ounce) – унція, ha (hectare) – гектар, viz. (videlicet) – тобто; а саме, lbs (pounds) фунти* (ПБ, АТ).

Частина термінів є поєднанням ініціальних абревіатур і скорочень, наприклад, *PrPPE, proximity personal protective equipment – засоби індивідуального захисту.* У цьому прикладі терміна першими двома літерами є скорочення першого компонента терміна, а наступні – ініціальні літери трьох наступних компонентів.

Крім згаданих вище ініціальних абревіатур і скорочень, у цих терміносистемах виявлено скорочення типу *mobot, modular robot – модульний робот* і *mobile robot – мобільний робот*, які утворені складанням ініціальної абревіатури і повнозначного слова: *PTP-control = point-to-point control – позиційне керування* (PT).

У терміносистемах ПБ і АТ є також одиниці виміру у формі ініціальних абревіатур від одної до п'яти літер, наприклад, *cm, centimeter – сантиметр, sq m або m,^{2} square meter – квадратний метр, f.p.s. (feet per second) футів в секунду.*

Поєднання ініціальних абревіатур і скорочень від одиниць виміру та інших термінів особливо характерні для терміносистем ПБ і АТ [3], наприклад, *kw-hr, kilowatt-hour – кіловат-година, sq mm, square millimeter – квадратний міліметр* або 2 скорочення, наприклад, *cu ft, cubic foot – кубічний фут.*

Під час дослідження терміносистеми дистанційного навчання (ДН) виявлено понад 250 нетрадиційних або нестандартних, фразових і комбінованих абревіатур [4]. Вони в основному використовуються тоді, коли потрібно часто або швидко писати стандартні сполучення слів, фрази або цілі речення в англомовних електронних листах, електронних бесідах (chats), форумах, листах розсилання (listserves), а також у науково-технічній літературі з дистанційного навчання.

До **нетрадиційних** або **нестандартних** ми відносимо **абревіатури,** в яких замість перших букв слів, від яких вони утворені, використовуються цифри і/або букви, вимова яких співпадає в англійській мові з вимовою певних слів у словосполученні, наприклад,*f2f* від англійських слів *face-to-face – індивідуальний,* або *традиційний* у термінах *індивідуальне навчання,традиційне навчання – face-to-face learning.* Нетрадиційність цієї абревіатури полягає в тому, що оскільки цифра *2* і прийменник *to* транскрибуються однаково як [tu:], то в цій абревіатурі прийменник *to* замінений на цифру *2*, яка коротша в написанні і легше запам'ятовується, ніж абревіатура з прийменником *to*. Традиційна абревіатура від цих слів повинна би будуватися таким чином: *ftof або f-to-f*.

Подібним чином утворюються абревіатури від термінів, номенклатурних назв і загальновідомих сполучень слів, наприклад, *A2B, administration to business – взаємодія влади з бізнесом, W2K, Windows 2000 – операційна система Windows 2000, W3, World Wide Web – Всесвітня павутина, мережа, абревіатура ICQ,I seek you – Я шукаю тебе (назва програмного забезпечення)*.

Фразові абревіатури утворюються від перших букв слів, із яких побудовані словосполучення, фрази або речення, і можуть складатися з двох і більше букв, наприклад, *YR, Yeah, right – Точнісінько так, правильно; AKA, Also known as ... – Також відомий як ...; AISI, As I see it. – Як я це бачу; на мій погляд; BBIAB, Be back in a bit. – Незабаром буду; незабаром повернуся; TTBOMK, To the best of my knowledge – Найкраще, що я знаю; YAFIYGI, You asked for it, you got it – Що просив, те й отримав.*

Часто ці абревіатури стають буквено-звуковими, тобто акронімами, наприклад, *HAND, Have a nice day – Гарного вам дня, KISS, Keep it simple, stupid - Будь простішим, дурник*нагадують загальновживані слова *hand – рука, kiss – поцілунок*; спостерігається омонімія, що викликає труднощі в правильному їх тлумаченні. Наприклад: *BBS, Bulletin Board System (або Service) – електронна дошка оголошень; Be Back Soon – незабаром повернуся* (абревіатура, яка використовується в е-бесідах, форумах).

У деяких фразових абревіатурах замість перших літер деяких або всіх слів використовуються цифри і/або букви, вимова яких збігається в англійській мові з вимовою певних слів, наприклад, *U* замість *you, 4 (four)* замість *for*, як у реченні *W84M, Wait for me – Почекай мене*. Таке поєднання фразових і нетрадиційних абревіатур ми називаємо **комбінованими абревіатурами**, наприклад, укомбінованій абревіатурі *CU,See you! –До зустрічі!* обидві перші букви слів *See you!* замінено буквами *C* і *U*, які звучать, відповідно як *See* і *you*; в абревіатурі *B4N,by for now – бувай, будь здоров!* замість букви *f* у слові *for* використано цифру *4 (four)*, яка звучить так само в англійській мові, як слово *for*. У деяких абревіатурах цього виду використовуються одночасно цифри і букви, наприклад, *ILU2, I like you too. – Ти мені також подобаєшся*. Комбіновані абревіатури використовуються у поєднанні із словами, утворюючи єдину цілу фразу або речення, наприклад, *Y did U ..., Why did you – Чому ти ...; UR wrong, You are wrong – Ти неправий.*

До комбінованих можна віднести також абревіатури від термінів, у яких замість перших літер цифр, написаних у вигляді слова, пишуться відповідні цифри, наприклад, *B8ZS, bipolar eight zero substitution – біполярне заміщення восьми нулів (спосіб кодування)*.

Деякі абревіатури мають синоніми через різне їхнє написання різними авторами, наприклад, *BFN або B4N, By for now. – До зустрічі.*

Абревіатури та скорочення характерні для всіх шести терміносистем. Основною причиною постійного їх поширення є зростання потоку інформації та розвитку засобів масової комунікації.

Кількість скорочень у більшості випадків значно менша порівняно з кількістю ініціальних абревіатур, хоча в деяких терміносистемах майже дорівнює (ПО) або становить половину від кількості абревіатур (АТ).

Серед традиційних і нетрадиційних абревіатур і скорочень досліджуваних терміносистем спостерігається наявність синонімів, омонімів та акронімів.

Усі виявлені нами лексичні одиниці терміносистем можна умовно поділити на: 1) ініціальні абревіатури, утворені від а) однослівних, б) багатокомпонентних термінів, в) одиниць виміру, г) ергонімів; 2) скорочення. Усі вони використовуються в нормалізованих і нових терміносистемах. Крім традиційних шляхів побудови абревіатур, виявлено нові 3) нетрадиційні, 4) фразові і 5) комбіновані способи їх творення: а) поєднання традиційних абревіатур і скорочень або б) нетрадиційних і фразових абревіатур, тобто процес утворення абревіатур і скорочень триває.

При впровадженні дистанційного навчання в освітніх закладах України, елементом якого є написання електронних листів, проведення електронних бесід, форумів, виникне також потреба застосовувати скорочені варіанти слів, словосполучень, фраз і речень.

Детальніше ініціальні абревіатури і скорочення цих шести терміносистем описані у двох частинах методичних рекомендацій [3; 4]. Ці навчальні матеріали створено для студентів напряму підготовки «Філологія» як додатковий матеріал для практичних занять із дисциплін фахового перекладу.

Проведене дослідження є основою для подальшого вивчення основних способів перекладу цих лексичних одиниць.

Список використаної літератури

1.Демидяк І. Аналіз структури ініціальних абревіатур і видів скорочень патентних термінів / І. Демидяк // Проблеми та перспективи розвитку системи безпеки життєдіяльності : зб. наук. праць XII Міжнар. наук.-практ. конф. молодих вчених, курсантів та студентів: [в 2 ч.]. Ч. 2. – Львів : ЛДУ БЖД, 2017. – С. 246–247.

2.Дідух Л. Особливості побудови пожежно-технічних абревіатур і скорочень (на матеріалі англомовних тлумачних словників) / Л. Дідух// Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія: «Філологія». – К. : Вид-во КНЛУ, 2012. – Т. 15. – № 1. – С. 52–57.

3.Методичні рекомендації для вивчення структури і перекладу англійських та українських ініціальних абревіатур і скорочень термінів студентами напряму підготовки 6.020303 «Філологія» / у 2 частинах/ уклали: Б. Шуневич, Н. Рак, І. Демидяк, О. Довбуш. – Ч. 1. – Львів : ЛДУ БЖД, 2016. – 77 с.

4.Методичні рекомендації для вивчення структури і перекладу англійських та українських ініціальних абревіатур і скорочень термінів студентами напряму підготовки 6.020303 «Філологія» / у 2 частинах/ уклали: Б. Шуневич, Н. Рак, І. Демидяк, О. Довбуш. – Ч. 2. – Львів : ЛДУ БЖД, 2017. – 86 с.

5.Шуневич Б. Особливості побудови абревіатур і скорочень англійських термінів з автомобільного транспорту / Б. Шуневич // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія: Філологічні науки. – 2016. – № 6 (331). – С. 289–293.

6.Шуневич Б. Порівняльний аналіз абревіатур і скорочень англійських термінів / Б. Шуневич // Сучаснітенденції у сфері лінгвістики, мовної комунікації та методики викладання іноземних мов : матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф., 18-19 травня 2016 р., ТНЕУ / За заг. ред. Н.С. Лисої. – Тернопіль: Астон, 2016. – С. 229–231.

7.Шуневич Б. Структурні і функціональні характеристики англійської термінології з робототехніки : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 – герм. мови / Б. Шуневич. – Львів, 1990. – 215 с.

Шуневич Б. И. Сравнительный анализ инициальных аббревиатур и сокращений англоязычных терминосистем.

Аннотация

В статье проведен сравнительный анализ инициальных аббревиатур и сокращений с целью выявления их видов и тенденций развития в англоязычных терминосистемах. В процессе исследования выявлено соотношение наиболее и наименее активных видов традиционных инициальных аббревиатур, сокращений и их сочетания в нормализованных терминосистемах, а также описано разновидности этих лексических единиц в новой терминосистеме по дистанционному обучению.

Ключевые слова: *инициальные аббревиатуры, сокращения, нетрадиционные, фразовые, комбинированные аббревиатуры.*

Shunevych B. I. Comparative Analysis of English Terminological System Initial Abbreviations and Shortenings.

Summary

Initial abbreviations and shortenings constitute the subject of the study. The background of the article is determined by the lack of corresponding studies in Ukrainian lexicography.

The main aim of the article is to determine the lexical units structure, types as well as their development tendencies both in normalized and new English terminological systems.

The study was conducted on dictionaries of six terminological systems.

Many synonyms, homonyms and acronyms are revealed among traditional and nontraditional abbreviations and shortenings of the investigated terminological systems.

All revealed lexical units of the terminological systems can be subdivided as follows:1) initial abbreviations created from a) one word terms, b) multicomponent terms, c) units of measurement, d) ergonyms; 2) shortenings. All of them are used in normalized and new terminological systems. Besides traditional ways of abbreviation creation, new ones are revealed that is 3) nontraditional, 4) phrasal and 5) combined means of creation, including a) combining traditional abbreviations and shortenings or b) nontraditional and phrasal ones. The findings prove that the process of abbreviations and shortenings creation continues.

The analysis of different types of abbreviations and shortenings should be continued in order to contribute to a large amount of material needed for solid conclusions about the specified attributes of these lexical units.

***Key words**: initial abbreviations, shortenings, nontraditional, phrasal, combined abbreviations.*

УДК 811.111: 659

Янісів М. П.,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри прикладної лінгвістики
Національного університету «Львівська політехніка»
E-mail: m.yanisiv@gmail.com
Іщук М. М.,
старший викладач кафедри прикладної лінгвістики
Національного університету «Львівська політехніка»
E-mail: Gladiolusy@i.ua

АРГУМЕНТАЦІЯ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ДИСКУСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ

Стаття присвячена проблемі аргументації та стилістичним засобам її реалізації в художній літературі. Встановлено, що одиницями аргументації, які здійснюють раціональний вплив на переконання адресата під час дискусії? є причинова аргументація, пряма аргументація й непряма аргументація. Запропоновано використання таких стилістичних фігур, як: фігури скорочення, фігури додавання, фігури збільшення, фігури розташування, суть яких полягає у виборі потрібного учасникам дискусії, порядку слів у реченнях.

***Ключові слова:** аргументація, мовленнєвий вплив, стилістична фігура, аргументи.*

Ведення дискусії на старшому ступені навчання ВНЗ має відповідати вимогам загальноєвропейського рівня володіння мовою, що передбачає володіння іншомовним міжкультурним спілкуванням шляхом формування та розвитку міжкультурної комунікативної компетенції, зміст якої передбачає мовленнєву, соціокультурну та соціолінгвістичну компетентності.

Суперечності між потребами сучасного суспільства, його соціальним замовленням, яке відображено у програмі з іноземної мови, з одного боку, а з іншого, – рівнем розвитку лінгвістичних, психолого-педагогічних наук, організацією та формуванням дискусійної компетенції на вищому ступені навчання у ВНЗ сприяють поглибленому вивченню цього питання. Дискусія є ефективним засобом впливу на переконання людини.

Актуальність дослідження зумовлена зростаючим інтересом теорії комунікації до пошуку моделей і засобів мовленнєвого впливу на переконання людей під час обговорення складних соціокультурних проблем.

Відсутність цілісної теорії та ефективних засобів впливу на переконання співрозмовників під час дискусії визначають необхідність наших подальших досліджень у цій сфері.

Пізнавально-комунікативна діяльність людини, її поведінка продовжує привертати увагу науковців, які займаються цією проблемою. Детально описані різноманітні моделі і механізми впливу на особистість, за допомогою яких здійснюється її переконання [3;4;5;9;12].

Мета статті – визначити і дослідити форми впливу аргументації на переконання співрозмовників та стилістичні засоби їх реалізації у художній літературі. Об’єктом дослідження є аргументація та її основні форми. Предмет– стилістичні засоби аргументативного впливу на переконання опонентів. Матеріалом статті слугували романи Ф. Рабле «Гаргантюа та Пантагрюель», А. Дюма «Три мушкетери», Сенеки Луція Аннея «Моральні листи до Луцілія»

Під час дискусії все підпорядковано доведенню висунутої тези або її спростуванню. Аристотель вважав, що треба вміти розвивати й аргументувати тезу в обидва протилежні боки